

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒

วันจันทร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA1) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาววรมน รามางกูร	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นายบรรยาย นาคยศ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายสรรพัชญ รัชตะวรรณ	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอกอุกฤษฏ์ ศรีเสื่อขาม	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวเกศรา เอกอุดมพงศ์	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา เหลืองอ่อน	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ

๑๓. นางชัตติยา รัตนติลก	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วัชรธรรมลิขิตต์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. นายเดชา สังขวรรณ	তিরাকার
๒. นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	তিরাকার

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายอภิชาติ ฐากุลบุตร	สำนักงานศาลยุติธรรม
๒. นายวัชร คุลยาสิทธิพร	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
๓. นางสาวรัตนวรรณ หอมเนียม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้อนุมัติโครงการการติตราการ ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้
จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ นายเดชา สังขวรรณ และนางสาวสิริพร พิทยโสภณ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

• การจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ ได้มีมติเห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรม “ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม” (การป้องกันอาชญากรรมก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) และชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม (การป้องกันอาชญากรรมระหว่างเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) เพื่อเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

/๑. ชุดโครงการ...

๑. ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม

๑.๑ ในการศึกษาวิจัยทั้ง ๔ กรอบการวิจัยควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง NGO และภาคเอกชนในการป้องกันอาชญากรรม

๑.๒ ในกรอบการวิจัยที่ ๑ ควรให้มีการศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และครอบครัว รวมถึงการศึกษาไกลและแนวทางการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ในการเสริมสร้างทัศนคติและจิตสำนึกในการเสริมสร้างวัฒนธรรมสังคมเคารพกฎหมาย เป็นต้น

๒. ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยให้ทั้ง ๓ กรอบการวิจัยกำหนดเป้าหมายของการวิจัยเพื่อการศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา (Non-Custodial) ที่จะนำไปสู่การลดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงการศึกษาไกล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการใช้หลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการยุติธรรมด้วย พร้อมทั้งมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงประเด็นการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ ทราบในครั้งต่อไป

ในการนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมติดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการนำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงประเด็นการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. ชุดโครงการวิจัยเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในการก่ออาชญากรรม

ได้เพิ่มเติมขอบเขตการศึกษาโดยกำหนดให้มีการศึกษาระบบสวัสดิการ (Welfare Model) ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และครอบครัว รวมถึงเพิ่มเติมการศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง NGO และภาคเอกชนในทุกกรอบการวิจัย พร้อมทั้งกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นด้วย อาทิ เด็กและเยาวชน ครู/อาจารย์/ผู้ปกครอง ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม/เอกชน NGO ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยมีกรอบการวิจัย จำนวน ๔ กรอบการวิจัย มีโครงการวิจัยย่อยจำนวน ๑๕ โครงการ มีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๓๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม

เพิ่มเติมโจทย์วิจัยโดยมุ่งเน้นการศึกษามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา (Non-Custodial measures) รวมทั้งการนำหลักยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาพิจารณาประกอบใช้ในทุกรอบการวิจัย พร้อมทั้งกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นด้วย ทั้งในชั้นก่อนกระบวนการพิจารณาของศาล ในชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล และในชั้นภายหลังมีคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งลงโทษ รวมถึงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยมีกรอบการวิจัย จำนวน ๓ กรอบการวิจัย มีโครงการวิจัยย่อยจำนวน ๔ โครงการ มีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี รวมงบประมาณทั้งสิ้น ๒๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท

โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการจัดทำข้อเสนอชุดโครงการวิจัยดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม เพื่อพิจารณาเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ด้วยแล้ว

ประเด็นอภิปราย

๑. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้นำเสนอถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงยุติธรรมที่นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ให้ความสำคัญ ได้แก่ ปัญหาผู้ต้องขัง

/สิ้นเรื่องจำ...

ล้นเรื้อนจำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยการจัดทำชุดโครงการวิจัยดังกล่าวจะสอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานด้านการวิจัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งสำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับมอบหมายจากที่ประชุมให้เป็นเจ้าภาพในการดำเนินการจัดทำชุดโครงการวิจัยทั้ง ๒ โครงการข้างต้น ซึ่งจะดำเนินการเสนอไปยังสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ต่อไป

๒. ประธานการประชุมได้นำเสนอแนวทางในการผลักดันงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปสู่การใช้ประโยชน์โดยผ่านภาคการเมือง ซึ่งในปัจจุบันภาคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติหรือการกำหนด/ปรับปรุงนโยบายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

• การขับเคลื่อนแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (ต่อเนื่อง)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒ มีมติมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตจากที่ประชุมปรับปรุงแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ให้มีความสมบูรณ์และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อาทิ กำหนดให้นักวิจัยมีบทบาทในการถ่ายทอดผลการศึกษาวิจัยให้กับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดให้มีการทำการศึกษาวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยเฉพาะหน่วยงาน/บุคคลที่ต้องนำผลงานวิจัยไปปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น เป็นต้น แล้วนำกลับมาเสนอคณะอนุกรรมการฯ ในครั้งต่อไป

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้นำข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตจากที่ประชุมมาปรับปรุงแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพิ่มเติม ดังนี้

๑. การศึกษาแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานด้านการวิจัย จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๑.๑ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) (ปรับเปลี่ยนชื่อตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) ได้กำหนดขอบเขตการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ (ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง) โดยแบ่งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย เป็น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ๒) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย สาธารณะ ๓) การใช้ประโยชน์เชิงชุมชนและพื้นที่ ๔) การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย ๔ กระบวนการ ดังนี้

๑.๑.๑ การสำรวจปัญหาความต้องการ

๑.๑.๒ การจัดทำองค์ความรู้

๑.๑.๓ การนำส่งองค์ความรู้ โดยการวิเคราะห์ผู้รับองค์ความรู้ เพื่อกำหนดช่องทางและสื่อในการนำส่ง เช่น การจัดเวทีแลกเปลี่ยน หรือ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

๑.๑.๔ การติดตามและประเมินผล

๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) (จัดตั้งตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) หรือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เดิม มีเป้าหมายหลักของการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ การวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือใช้งานวิจัยเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา มุ่งเน้นการพัฒนามาตรการหรือนวัตกรรมในการใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ โดยมีแนวทางในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ แบ่งเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การใช้ประโยชน์ด้านนโยบาย ๒) ด้านสาธารณะ ๓) ด้านพาณิชย์ ๔) ด้านชุมชนและพื้นที่ และ ๕) ด้านวิชาการ โดยการนำงานวิจัยไปเผยแพร่ผ่านรูปแบบ ดังนี้

๑.๒.๑ การตีพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการ ในรูปแบบของรายงานฉบับสมบูรณ์หรือบทความ

๑.๒.๒ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร โทรทัศน์ วิทยุ เว็บไซต์ คู่มือ แผ่นพับ การจัดประชุม/สัมมนา เป็นต้น

นอกจากแนวทาง/รูปแบบข้างต้น สกสว. ได้มีการจัดทำทศรูปการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยประจำปีด้วย เพื่อรายงานภาพรวมการนำผลงานวิจัยที่แล้วเสร็จว่ามี การนำไปใช้ประโยชน์ด้านใดบ้าง

๑.๓ สำนักงานกิจการยุติธรรม (สกธ.) ได้กำหนดแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น ๔ แนวทาง ๑) การนำงานวิจัยไปใช้ในทางปฏิบัติ (Application) ๒) การตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ (Publication) ๓) การเผยแพร่งานวิจัยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ (Information) และ ๔) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์จากผลสำเร็จของงานวิจัยให้บุคลากรในองค์กร ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม (กรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย-Post Research Process) แนวทางส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

๒. การทบทวนเอกสารทางวิชาการเพิ่มเติม ซึ่งเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ Eight Strategies for Research to Practice (Canoutas,E., Hart,L., Zan,T.,2012) โดยสืบค้นจากเว็บไซต์ www.fhi360.org ได้นำเสนอถึง ๘ กลยุทธ์เพื่อการนำงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมและผลักดันให้มีการนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

จากการศึกษาแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ของทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และสำนักงานกิจการยุติธรรม รวมถึงเอกสาร “Eight Strategies for Research to Practice” พบว่าแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับมติและข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตของคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมที่เห็นว่า แนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ควรกำหนดให้นักวิจัยต้องถ่ายทอดผลการศึกษาวิจัย (Educate) ให้กับหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดให้มีการทำ Sandbox สำหรับงานวิจัย และส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) โดยเฉพาะหน่วยงาน/บุคคลที่ต้องนำผลงานวิจัยไปปฏิบัติเข้ามามีส่วนร่วม ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงเห็นว่าผลงานวิจัยที่จะสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต้องเป็นผลงานวิจัยที่ดี มีคุณภาพ ตรงต่อความต้องการของหน่วยงาน และต้องส่งผลกระทบ (Impact) ต่อสังคมในวงกว้าง ซึ่งการผลักดันเพื่อให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และนำไปกำหนดเป็นนโยบายต่างๆ จะประสบ

ความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยตั้งแต่ ๑) ขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอการวิจัย เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางด้านการวิจัย และตรงต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ๒) ขั้นตอนระหว่างการวิจัยซึ่งต้องมีการควบคุมคุณภาพงานวิจัยให้มีมาตรฐาน และ ๓) หลังจากดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ต้องมีการขับเคลื่อนการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์รวมถึงการติดตามและประเมินผลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์จากครั้งก่อน ผนวกกับการศึกษาข้อมูลจากข้างต้น จัดทำแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) เพื่อใช้ขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การพัฒนา/ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมต่อไป โดยแบ่งเป็นกระบวนการก่อนการวิจัย (Pre-Research Process) กระบวนการระหว่างการวิจัย (Ongoing Research Process) และกระบวนการหลังการวิจัย (Post Research Process) สำหรับหน่วยงานให้ทุนวิจัย และผู้ทำวิจัย โดยแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) มีรายละเอียด ดังนี้

๑. แนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline)

สำหรับหน่วยงานให้ทุน

๑.๑ กระบวนการก่อนการดำเนินการวิจัย (Pre Research Process)

การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ข้อเสนอโครงการวิจัยต้องสอดคล้องกับกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ นโยบายด้านการวิจัยของประเทศ และสถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม โดยข้อเสนอโครงการวิจัย ต้องมีลักษณะ ดังนี้

๑.๑.๑ ข้อเสนอการวิจัย (Research Proposal) ต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ร่วมในการจัดทำโครงการวิจัย

๑.๑.๒ ข้อเสนอการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงการทดลองในพื้นที่นำร่อง (Pilot/Sandbox)

๑.๑.๓ มีแผนการนำงานวิจัยเมื่อแล้วเสร็จไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

๑.๑.๔ นักวิจัยต้องมีคุณสมบัติของการเป็นนักวิจัยที่ดี มีมาตรฐาน รวมไปถึงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอโครงการวิจัย และข้อเสนอการวิจัยต้องมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นไปตามมาตรฐานของงานวิจัย

๑.๑.๕ งบประมาณ การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และคุ้มค่า

๑.๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (Ongoing Research Process)

๑.๒.๑ การควบคุมคุณภาพงานวิจัย ผู้ให้ทุนวิจัยต้องมีการติดตามความก้าวหน้า รวมถึงการกำหนดให้มีคณะกรรมการ/ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัย และก่อนจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

๑.๒.๑ การทำวิจัย ผู้ให้ทุนวิจัยต้องติดตามให้การทำวิจัยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เป็นผู้ร่วมทำวิจัย หรือให้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย

๑.๓ กระบวนการหลังการวิจัย (Post Research Process)

๑.๓.๑ การนำเสนองานวิจัย (Hard copy) ในรูปแบบงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การจัดทำทสรูปผู้บริหาร (Executive Summary) Infographic หรือ One Concept Paper หรือ Video clip

๑.๓.๒ การเผยแพร่งานวิจัยผ่านเอกสารทางวิชาการ วารสารวิชาการ เวทีการประชุมทางวิชาการ หรือ Social Media

๑.๓.๓ การส่งต่องานวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือทดลองใช้ (Sandbox)

๑.๔ การดำเนินการอื่นเพื่อสนับสนุนการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์

๑.๔.๑ ส่งเสริมการจดสิทธิบัตรงานวิจัยด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๑.๔.๒ การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้กับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๑.๔.๓ ส่งเสริมค่านิยมและทัศนคติในการให้ความสำคัญกับงานวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาของบุคลากรในองค์กร

๑.๔.๔ จัดทำฐานข้อมูลวารสารและเวทีการประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์กับนักวิจัยต่อไป

๑.๔.๕ จัดทำระบบหรือเครื่องมือการติดตามและประเมินผลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

๒. แนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) สำหรับผู้ทำวิจัย

๑.๑ กระบวนการก่อนการดำเนินการวิจัย (Pre Research Process)

การจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัย ข้อเสนอโครงการวิจัยต้องสอดคล้องกับกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ นโยบายด้านการวิจัยของประเทศ สถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม และประเด็น/หัวข้อการวิจัย ตรงต่อความต้องการที่หน่วยงานให้ทุนวิจัยกำหนด โดยข้อเสนอโครงการวิจัย ต้องมีลักษณะ ดังนี้

๑.๑.๑ ข้อเสนอการวิจัย (Research Proposal) ต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ร่วมในการจัดทำโครงการวิจัย

๑.๑.๒ ข้อเสนอการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) รวมถึงการทดลองในพื้นที่นำร่อง (Pilot/Sandbox)

๑.๑.๓ แผนการนำงานวิจัยเมื่อแล้วเสร็จไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน

๑.๑.๔ นักวิจัยต้องมีคุณสมบัติของการเป็นนักวิจัยที่ดี มีมาตรฐาน รวมไปถึงมีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอโครงการวิจัย และข้อเสนอการวิจัยต้องมีระเบียบวิธีวิจัยเป็นไปตามมาตรฐานของงานวิจัย

๑.๑.๕ งบประมาณ การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม และคุ้มค่า

๑.๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (Ongoing Research Process)

๑.๒.๑ ดำเนินการวิจัยตามแผนการวิจัย พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินโครงการวิจัยตามที่ผู้ให้ทุนกำหนด

๑.๒.๒ การทำวิจัย ผู้ทำวิจัยต้องรายงานความก้าวหน้าการดำเนินโครงการวิจัย พร้อมทั้งกำหนดให้การทำวิจัยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เป็นผู้ร่วมทำวิจัย หรือให้ข้อมูลประกอบการทำวิจัย

๑.๓ กระบวนการหลังการวิจัย (Post Research Process)

๑.๓.๑ การนำเสนองานวิจัย (Hard Copy) ในรูปแบบงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การจัดทำบทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary) Infographic หรือ One Concept Paper หรือ Video clip

๑.๓.๒ การเผยแพร่งานวิจัยผ่านเอกสารทางวิชาการ วารสารวิชาการ เวทีการประชุมทางวิชาการ และ Social Media

๑.๓.๓ การส่งต่องานวิจัยให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติหรือทดลองใช้ (Sandbox)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมร่วมให้ข้อเสนอแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

๑. เห็นด้วยกับการเพิ่มแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เนื่องจากให้เกิดการทำงานร่วมกัน และขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้ต่อไป โดยส่งเสริมให้ Stakeholder มีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยในทุกขั้นตอน เช่น ร่วมกำหนดประเด็นการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของหน่วยงานที่แท้จริง และนำไปสู่ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ของผลงานวิจัย ร่วมเป็นนักวิจัยหรือเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์หรือการประชุมกลุ่มเฉพาะเรื่องกับผู้บริหารของหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยสามารถไปทดลองใช้ในพื้นที่นำร่อง (Pilot/Sandbox) หรือนำไปสู่การพัฒนาหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ Stakeholder ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๒. แนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) สำหรับหน่วยงานให้ทุน ควรกำหนดให้ผู้บริหารหรือเจ้าของทุนต้องมีหน้าที่ในการนำเสนอผลงานวิจัยให้กับผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายได้รับทราบ เข้าใจและเห็นความสำคัญของผลงานวิจัย เพื่อนำไปสู่การผลักดันผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย โดยมีการจัดทำเอกสารสรุปผลงานวิจัยให้สั้น กระชับ และเข้าใจได้ง่าย พร้อมทั้งสถิติที่เกี่ยวข้อง และการเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศเพื่อเป็นเอกสารประกอบในการนำเสนอด้วย

๓. การดำเนินการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ จะมีผลผลิต (Output) ที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน แต่ในการดำเนินการวิจัยด้านสังคมและกฎหมาย จะมีผลผลิต (Output) ที่เป็นนามธรรมหรือยังไม่เห็นผลในทันที ซึ่งปัจจัยที่จะสนับสนุนให้การดำเนินการวิจัยด้านสังคมและกฎหมายมีผลผลิตที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมคือ ความต่อเนื่องของนโยบายของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและให้ความสำคัญกับการดำเนินการด้านการวิจัย โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอถึงความสำคัญของงานวิจัยให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายรับทราบ เพื่อผลักดันนโยบายด้านการวิจัยไปสู่การปฏิบัติและพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่อไป

๔. ตามแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) ได้กำหนดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และผู้รับผลกระทบจากโครงการวิจัยควรเข้าร่วมในการจัดทำโครงการวิจัย ทั้งนี้ อาจพิจารณาถึงประเด็น

/Conflict...

Conflict of Interest ด้วย เนื่องจากผู้บริหารหน่วยงานเป็นผู้กำหนดนโยบายในการดำเนินการของหน่วยงาน ซึ่งการเป็นกลุ่มเป้าหมายของโครงการวิจัย อาจมีผลต่อการให้ข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย

๕. การทำงานวิจัยควรเริ่มจากงานวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนางานประจำของตนเอง (Routine to Research) โดยผลจากการศึกษาวิจัยอาจมีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานของหน่วยงานได้ รวมทั้งนักวิจัยที่จะทำงานวิจัยควรมีความสนใจ และอยากดำเนินการเพื่อค้นหาคำตอบในเรื่องที่จะทำการศึกษาวิจัย มากกว่าการนำไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการเท่านั้น

๖. ในการดำเนินการวิจัยควรกำหนดให้มีผู้ที่ทำหน้าที่ Project Management เพื่อทำหน้าที่บริหารโครงการวิจัย ทั้งในการประสานงาน บริหารจัดการระยะเวลา งบประมาณ และบุคลากร รวมถึงการสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๗. ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดสิทธิภาพงานวิจัยด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าให้กับงานวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม เช่น แนวทางการจำแนกประเภทผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติงานเฉพาะของหน่วยงาน

๘. ประชานการประชุมเห็นว่าผลงานวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรมส่วนใหญ่นำไปสู่การร่างกฎหมายต่างๆ แต่อาจไม่ได้มีการกล่าวถึงหรืออ้างอิงทางวิชาการไว้ ดังนั้น ควรมีการรวบรวมหรือจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยที่ได้มีการนำไปใช้หรืออ้างอิงในการร่างกฎหมายด้วย เพื่อแสดงให้เห็นว่างานวิจัยด้านสังคมได้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

๙. ผู้แทน สกสว. ได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เพิ่มเติม ดังนี้

๙.๑ มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือว่าด้วยการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในกระบวนการนิติบัญญัติ ระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และ สกสว. เพื่อร่วมกันพัฒนาการสืบค้น และการเชื่อมโยงข้อมูลทางการวิจัย การนำเสนอผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายโดยการสนับสนุนข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจของสถาบันนิติบัญญัติให้สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์ ออกแบบ และจัดกิจกรรมร่วมกันในการนำเสนอข้อมูลทางการวิจัยและข้อมูลทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันนิติบัญญัติ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัย เช่น การจัดฝึกอบรมให้กับข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คณะกรรมการธิการต่างๆ เป็นต้น

๙.๒ มีการดำเนินงานร่วมกับ Thai PBS ในการจัดทำรายการที่นำเสนอประเด็นทางสังคมที่สำคัญ รวมไปถึงการนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคมนั้นๆ ไปเผยแพร่สู่สาธารณะ

๙.๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำค่าของงบประมาณด้านการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ต้องจัดทำข้อเสนอการวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย ๔ Platform ได้แก่ ๑) การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ ๒) การวิจัยและสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม ๓) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และ ๔) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งการจัดทำงานวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศต่อไป

๙.๔ ในปัจจุบันนอกจากการนำเสนองานวิจัยในรูปแบบการจัดทำ Infographic, Policy Brief และคลิปวิดีโอแล้ว ควรมีการจัดทำสื่อในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายมากขึ้น เช่น การจัดทำคลิปวิดีโอเผยแพร่ใน Youtube และ Facebook Live เป็นต้น

๑๐. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ)

๑๐.๑ ในทุกปีจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานด้านการวิจัย เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการศึกษาวิจัย สำหรับเป็นข้อมูลสนับสนุนในเวทีการประชุมระหว่างประเทศต่างๆ เช่น การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา (Crime Congress) ครั้งที่ ๑๔ ที่จะมีขึ้นในปี ๒๕๖๓ ณ ประเทศญี่ปุ่น TIJ ได้มีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า ๔ ปี ถึงทิศทางและแนวโน้มด้านการวิจัยที่มีความสอดคล้องและตรงต่อความต้องการของการประชุม เพื่อนำไปกำหนดประเด็น/หัวข้อการวิจัยที่จะนำไปดำเนินการศึกษาวิจัยสำหรับใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนและนำเสนอผลการวิจัยในการประชุมด้วย รวมถึงรับข้อเสนอแนะคณะกรรมการบริหารของ TIJ สำนักงบประมาณ และรัฐบาล ให้มุ่งเน้นการนำเสนอผลงานวิจัยและการนำผลงานวิจัยมาเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ภายในประเทศด้วย

๑๐.๒ มีการจัดทำโครงการ Project for Justice (Project J) ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อใช้นวัตกรรม (Innovation) เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความยุติธรรม และสร้างผลกระทบ (Impact) ด้านกระบวนการยุติธรรมในระดับประเทศ โดยการนำผลงานวิจัยมาเชื่อมโยงในการดำเนินงานระหว่างการศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนา (R&D) การสนับสนุนด้านนโยบาย (Policy Advocacy) และเครือข่ายขององค์กร (Network) เช่น โครงการเรือนจำต้นแบบ จะมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) การดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ต้นแบบเรือนจำ (Model) ที่มีแนวทางการดำเนินงานปรับสภาพเรือนจำอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังกลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพตามข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขัง หรือ “ข้อกำหนดกรุงเทพ” และสามารถนำเสนอแนวทางดังกล่าวให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องทราบ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำหรับสนับสนุนการดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ด้วย

๒) การนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยตามโครงการเรือนจำต้นแบบ” เพื่ออนุวัติ “ข้อกำหนดกรุงเทพ” ไปสู่การปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรม โดยการการจัดสัมมนาให้ข้อมูลแก่เรือนจำที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ในการดำเนินงานร่วมกัน พร้อมทั้งมีกิจกรรมในการนำผู้บัญชาการเรือนจำและผู้ปฏิบัติงานลงพื้นที่สำรวจเรือนจำต้นแบบอื่นๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานตนเองในการพัฒนาเรือนจำให้เป็นไปตาม “เรือนจำต้นแบบ” ที่ได้กำหนดไว้

๑๐.๓ ได้เห็นถึงความสำคัญของหน่วยงานอื่นๆ เช่น ผู้บริหารจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการมีส่วนร่วมพัฒนากระบวนการยุติธรรม จึงได้มีการกำหนดหลักสูตร The Rule of Law and Development (RoLD) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านหลักนิติธรรมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างบุคลากรในหลากหลายวิชาชีพ และเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางส่งเสริมหลักนิติธรรม และเกิด “วัฒนธรรมการเคารพกติกา” รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวมต่อไป

๑๑. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมได้นำเสนอนโยบายของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการจัดทำข้อมูล/ประเด็นที่น่าสนใจ หรือความรู้ที่ประชาชนควรทราบ โดยให้หน่วยงานภายใต้สำนักงานศาลยุติธรรม เผยแพร่ผ่าน “สื่อศาล” โดยจัดทำในรูปแบบคลิปวิดีโอที่เป็นการนำเสนอของผู้จัดทำข้อมูล หรือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เช่น การแนะนำกฎหมายใหม่ที่ประชาชนควรทราบ การสร้างความเข้าใจในหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเบิกจ่ายตามระเบียบราชการ เป็นต้น อีกทั้งมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ในด้านต่างๆ ด้วยการเข้าร่วมรับฟังการสัมมนาทางวิชาการ หรือการประชุมต่างๆ ที่ศาลยุติธรรมดำเนินการด้วย และสามารถนำไปเป็นประวัติด้านการอบรมของตนเองได้

๑๒. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ในส่วนของสำนักงานอัยการสูงสุดเองนั้นไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการวิจัยโดยตรง เนื่องจากเป็นหน่วยงานในทางปฏิบัติ โดยที่ผ่านมามีการจัดทำงานวิจัยของสำนักงานฯ ส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยสถาบันกฎหมายอาญา ซึ่งในอนาคตสำนักงานฯ จะมีการจัดตั้ง “สถาบันวิจัยเพื่อการสอบสวนและการว่าความ” ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการวิจัยของสำนักงานฯ ในอนาคตสถาบันวิจัยเพื่อการสอบสวนและการว่าความจะได้นำ แนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) ของคณะอนุกรรมการฯ ไปเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

๑๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ได้ให้ข้อเสนอแนะการจัดทำแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาแนวทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้านกฎหมายให้กับประชาชนในคณะกรรมการการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและกิจการตำรวจ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการศึกษาและจัดทำแนวทางการเผยแพร่กฎหมายให้กับประชาชนในรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การจัดทำ Infographic, Application ด้านกฎหมาย เป็นต้น โดยมีข้อเสนอว่าเพื่อการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จจะต้องมีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสาน รวบรวมกฎหมายและผลงานวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ มาดำเนินการเผยแพร่ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งนี้ เห็นว่าสำนักงานกิจการยุติธรรมอาจทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการเผยแพร่กฎหมายให้กับประชาชนได้ รวมถึงสามารถนำข้อเสนอแนะว่าเพิ่มเติมในการจัดทำแนวทางการนำงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) ได้ด้วย

๑๔. ผู้แทนสำนักงานประมาณกล่าวว่าการจัดทำคำของบประมาณด้านการวิจัย สำนักงานประมาณพิจารณาให้ความสำคัญกับผลงานวิจัยที่สามารถนำไปสู่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง ทั้งนี้ ในการจัดทำคำของบประมาณด้านการวิจัย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หากมีการจัดทำข้อเสนอการวิจัยในรูปแบบ Infographic จะสามารถช่วยให้ผู้พิจารณาเข้าใจได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

๑๕. ฝ่ายเลขานุการร่วมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

๑๕.๑ แนวทางการให้ทุนสนับสนุนการทำงานวิจัยของประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีการพิจารณาข้อเสนอการวิจัยที่มีลักษณะ ดังนี้ ๑) การจัดทำข้อเสนอการวิจัยต้องมีการหารือร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) มาแล้ว ๒) ข้อเสนอการวิจัยต้องมีการนำไปใช้ทดลอง (Sandbox) เพื่อให้ทราบว่าแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยมีประสิทธิภาพหรือไม่ และ ๓) เมื่อดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว หน่วยงานสามารถนำแนวทาง (Model) ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการพิจารณาข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานให้ทุนได้

๑๕.๒ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (MOU) ระหว่างสำนักงานกิจการยุติธรรมกับสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้งานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยแนวทางและรูปแบบในการส่งต่องานวิจัย เช่น บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary) บทความวิจัย, Infographic, One Concept Paper เป็นต้น

๑๕.๓ การดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) ของหน่วยงานให้ทุน ผู้ทำวิจัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จะมีการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงกันตามแนวทางฯ ในข้อ ๑.๑.๑ ข้อเสนอการวิจัย (Research Proposal) ที่ต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมจัดทำข้อเสนอการวิจัย และข้อ ๑.๑.๓ มีแผนการดำเนินงานวิจัยเมื่อแล้วเสร็จไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการผลักดันการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทั้งส่วนของผู้ให้ทุน ผู้ทำวิจัยและ Stakeholder

มติที่ประชุม: เห็นชอบการจัดทำแนวทางการดำเนินงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ (Guideline) เพื่อใช้ขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การพัฒนา/ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปรับปรุงแนวทางฯ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ ทราบในครั้งต่อไป ดังนี้

๑. แนวทางฯ ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการก่อนการดำเนินการวิจัย (Pre-Research Process) ในข้อ ๑.๑.๑ ข้อเสนอการวิจัย (Research Proposal) ที่ต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมจัดทำข้อเสนอการวิจัย และข้อ ๑.๑.๓ การมีแผนการดำเนินงานวิจัยเมื่อแล้วเสร็จไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีการกำหนดค่าคะแนนสำหรับประเมินโครงการในเบื้องต้นแล้ว แต่ต้องมีรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ในการดำเนินงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ รวมไปถึงการกำหนดแผนการดำเนินงานในกระบวนการระหว่างการวิจัย (Ongoing Research Process) และกระบวนการหลังการวิจัย (Post Research Process) ให้สามารถผลักดันการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย เช่น หากเป็นการวิจัยที่เป็นการคิดค้นนวัตกรรมในการปฏิบัติงานใหม่ๆ ให้หน่วยงาน ผู้วิจัยควรมีแผนการพัฒนาศักยภาพเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำแนวทางใหม่ๆ ไปใช้ได้จริง หรือในกรณีการเผยแพร่ผลงานวิจัย ควรมีแผนการจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ในช่องทางต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย เช่น การจัดทำคลิปวิดีโอเผยแพร่ใน Youtube และ Facebook Live เป็นต้น

๒. ควรเพิ่มแนวทางฯ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติหรือจากการทดลองนำร่อง (Sandbox) ไปสู่การขยายผลในพื้นที่อื่นๆ โดยหน่วยงานให้ทุนจะเป็นผู้ดำเนินการในการประสานระหว่างผู้วิจัยกับ Stakeholder เพื่อส่งต่อและส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มความสามารถให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๐๐ น.

(นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จตุรายนงานการประชุม

(นางชัตติยา รัตนดิлок)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม